

Selin Sanna

18.10.2019

Asia

Kauppaministereiden epävirallinen lounas 1.10.2019, Bryssel

Kokous

Kauppaministereiden epävirallinen lounas 01.10.2019

Suomi oli kutsunut 1.10. EU:n kauppaministerit epäviralliseen lounastapaamiseen. Puhetta johti KEUMI Ville Skinnari. Keskusteluaiheina käsiteltiin ajankohtaisia kauppapoliittisia asioita, keskittyen seuraaviin: EU-Mercosur kauppasopimus, EU-USA-kauppasuhteet, WTO:n uudistaminen ja neuvottelut ja kauppasopimusten toimeenpano. Lounastapaaminen oli samalla kauppakomissaari Cecilia Malmströmin viimeinen ministerikokous.

Kauppakomissaari Cecilia Malmströmin viimeisessä ministerikokouksessa kuultiin katsaus ajankohtaisiin kauppapoliittisiin aiheisiin (Mercosur-sopimus, EU-USA-kauppasuhteet, WTO:n uudistaminen ja neuvottelut ja kauppasopimusten toimeenpano). Puhetta johti kehitysysteistyö- ja ulkomaan kauppaministeri Ville Skinnari. Suomi ei puheenjohtajanaan tuonut esiin kansallisia kantojaan.

EU–Mercosur kauppasopimus

Kauppakomissaari Malmström esitteli tilannetta. Sopimusteksti on jäsenmaiden tarkasteltavana. Samaan aikaan sopimustekstien juridinen tarkastelu jatkuu, minkä jälkeen tehdään käännökset virallisille kielille. Sopimuksen allekirjoitus ajoittuu todennäköisesti vasta yli vuoden päähän. Malmström luonnehti sopimusta erittäin hyväksi, sen avulla päästään EU-viennin kannalta kalliille ja vaikeille markkinoille aiempaa huomattavasti paremmin. Jäsenmaiden näkökulmasta sopimus on tasapainoinen, ottaen huomioon jäsenmaiden herkkyydet. Jäsenmaista on kuulunut kriittisiä äänenpainoja sopimusta koskien. Osa on aiheellisia huolia, osa pelkkää fiktiota. Amazonin alueen metsäpalot ymmärrettävästi huolestuttavat. Osa poliitikoista on jo vaatinut sopimusprosessin keskeyttämistä. Malmström muistutti, että metsäpalot eivät olleet aiheutuneet Mercosur-sopimuksesta, eikä niitä myöskään sopimuksella ratkaista. Mutta sopimuksen kautta Brasilia on sitoutunut Pariisin ilmastopoliittisen toimeenpanoon, jota voidaan sopimuksen avulla monitoroida.

Jäsenmaat painottivat sopimuksen tärkeyttä EU:n kauppapoliittisen uskottavuuden kannalta, sopimuksesta viestinnän perustamista faktoihin ja Mercosurin sitouttamista kestäväen kehityksen periaatteisiin. Komission teettämä vaikutusten arviointi on tärkeä myös viestinnässä kansalaisyhteiskunnalle ja kansallisille parlamenteille.

Kauppasopimusten toimeenpano

Malmström kertoi Komission julkaisevan lokakuun loppuun mennessä vuosittaisen kauppasopimusten toimeenpanoraportin. Vuosi 2018 on protektionismin nousun ja kauppajännitteiden vuoksi ollut vaikea. Erilaisilla kauppasopimuksilla katetaan lähes 40 % EU:n viennistä. Erityisesti EU-

maanviljelijät (ja maataloustuottajat) ovat hyötynneet kauppasopimuksista. Kauppasopimuksissa on myös entistä enemmän säädöksiä ilmastoon, sukupuolten tasa-arvoon ja pienten ja keskisuurten yritysten kaupan edistämiseen liittyen, joten ne vastaavat hyvin EU-kansalaisten toiveisiin.

Jäsenmaat korostivat kauppasopimusten toimeenpanon tärkeyttä ja toivottivat tervetulleeksi lokakuun loppupuolella julkaistavan vuosiraportin.

WTO:n tilanne

Malmström totesi monenvälisen kauppajärjestelmän olevan vaikeassa kriisissä. Sääntöjä koskeva työ on hidastunut ja riitojenratkaisu vaikeutuu entisestään joulukuussa, kun valituselin lakkaa toimimasta. WTO:n sääntöjen vastaiset kahdenväliset kauppasopimukset ja yksipuoliset toimet horjuttavat järjestelmää. Seuraavan ministerikokouksen (kesäkuu 2020 Nur-Sultan) näkymät eivät tuloksien osalta ole lupaavat. Riitojenratkaisussa Yhdysvallat ei ole osoittanut liikkumista kannoissaan, kalastustukineuvottelut ovat haastavia ja kehitysmaiden erityis- ja erilliskohtelua koskeva keskustelu jakaa jäsenkuntaa. Pientä valoa voidaan nähdä useanvälisissä neuvotteluissa: palvelujen kotimaisesta sääntelystä voidaan todennäköisesti sopia ja investointien helpottaminen ja sähköinen kauppa ovat edenneet hyvin, vaikka lopputulokseen tuskin vielä seuraavassa ministerikokouksessa päästään. WTO:n rakenteellisia ongelmia (esim. kauppaa vääristävät toimet) ei pystytä tätä kautta ratkaisemaan. EU tukee edelleen sls Walkerin vetämää prosessia valituselimen pattitilanteen ratkaisemiseksi. Kolmikantayhteistyö (EU-Yhdysvallat-Japani) teollisuustukien osalta on edennyt pienin askelin.

WTO:n tilanteen osalta jäsenmaat jakoivat Malmströmin näkemyksen ajankohtaisesta tilanteesta, ml. riitojenratkaisun valituselimen kriisi. EU:lla on johtoasema WTO:n uudistamisessa. On tärkeä alkaa miettiä EU:n strategiaa seuraavaa ministerikokousta (MC12) varten. Neuvotteluagendan osalta edistystä toivottiin erityisesti neuvotteluissa sähköisestä kaupasta ja kalastustuista. Dialogia Yhdysvaltojen kanssa on jatkettava niin valituselimen tilanteesta kuin kehitysmaiden erityis- ja erilliskohtelusta. Yhdysvaltojen kanssa tulisi löytää yhteistyössä myös keinoja puuttua Kiinan markkinoita vääristävään toimintaan ja tasaisempien toimintaedellytysten turvaamiseksi.

EU-USA kauppasuhteet

Malmström kertoi WTO:n alaisessa Airbus-riidassa saatavan lähipäivinä tarkka tieto Yhdysvaltojen [luvallisten] vastatoimien suuruudesta EU:n kielletyille lentokonetuille. Malmström totesi EU:n saavan omat vastatoimioikeutensa rinnakkaisessa Boeing-riidassa alkuvuodesta 2020. EU on pyrkinyt löytämään neuvotteluratkaisua Yhdysvaltojen kanssa lentokonetuista rankaisutullien asettamisen sijaan. Yhdysvallat on todennut suhtautuvansa myönteisesti neuvotteluihin, mutta vasta sen jälkeen, kun on asettanut EU:lle rankaisutullit. [Kokouksen jälkeen saadun tiedon mukaan Yhdysvallat aikoo asettaa EU:lle rankaisutullit 18.10.]

Jäsenmaat pitivät tärkeänä, että pyritään lievittämään EU:n ja Yhdysvaltojen välillä kiristynyttä tilannetta tai ainakin vältetään sen paheneminen. On harmillista, ettei Yhdysvallat näytä haluavan löytää neuvotteluratkaisua EU:n kanssa lentotukikiistassa, mutta on tärkeää jatkaa positiivisen dialogin ylläpitämistä. EU:n on vastattava samalla tavalla [kunhan Boeing-oikeutus saadaan], jos Yhdysvallat asettaa tulleja EU:lle, mutta pidettävä ”pää kylmänä”. Yhdysvaltojen EU:lle asettamat autotullit ovat edelleen mahdollisia, voimassa olevat teräs- ja alumiinitullit haittaavia ja perusteettomia.

Lisäksi jäsenmaat korostivat yleisellä tasolla EU:n yhtenäisyyden tärkeyttä, sääntöpohjaisen vapaakaupan ja markkinoiden avoinna pitämistä. Läpinäkyvyys ja oikea-aikainen kommunikointi ovat keskeistä kansallisten parlamenttien ja kansalaisyhteiskunnan tuen takaamiseksi EU:n kauppapolitiikalle.

Suomen edustajat

KEUMI Ville Skinnari, PE Marja Rislakki (EUE), osp Ilkka-Pekka Similä (TUO-01), diplom.av. Juha Niemi (UKKMI-00), yp Pasi-Heikki Vaaranmaa (TUO-10) ja ln Sanna Selin (EUE)

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	eduskunnalle tiedottaminen, kansainvälinen kauppa, kauppapolitiikka, Mercosur, vapaakauppa, vapaakauppasopimusneuvottelut, WTO, Yhdysvallat
Hoitaa	EUE, UM
Tiedoksi	LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TEM, TULLI, VM, VNK, VTV, YM
